

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ČETVRTI ODJEL

PREDMET ĐURIĆ I DRUGI protiv BOSNE I HERCEGOVINE

*(Aplikacije br. 79867/12, 79873/12, 80027/12, 80182/12, 80203/12
i 115/13)*

PRESUDA

STRASBOURG

20.01.2015. godine

*Ova presuda će postati konačna u skladu sa okolnostima propisanim u članu 44.
stav 2. Konvencije. U presudi su moguće redakcijske izmjene.*

U predmetu Đurić i drugi protiv Bosne i Hercegovine,

Evropski sud za ljudska prava (Četvrti odjel), zasijedajući kao vijeće u sljedećem sastavu:

Ineta Ziemele, *predsjednica*,

George Nicolaou,

Ledi Bianku,

Nona Tsotsoria,

Zdravka Kalaydjieva,

Paul Mahoney,

Faris Vehabović, *sudije*,

i Françoise Elens-Passos, *registrar odjela*,

nakon vijećanja na sjednici zatvorenoj za javnost, dana 16.12.2014. godine,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena navedenog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu pokrenut je povodom šest aplikacija (br. 79867/12, 79873/12, 80027/12, 80182/12, 80203/12 i 115/13) protiv Bosne i Hercegovine koje je, u skladu s članom 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda („Konvencija”), Sudu podnijelo 18 državljana Bosne i Hercegovine, odnosno, gđa Stojanka Đurić, gđa Željka Đurić, g. Miloš Đurić, gđa Cvijeta Bošnjak, gđa Mira Bošnjak, gđa Biljana Bošnjak, gđa Dragana Bošnjak, g. Boro Bojanić, gđa Zorka Bojanić, gđa Danijela Banjac, gđa Đuja Čolić, gđa Smilja Čolić, gđa Dijana Čolić, g. Duško Čolić, gđa Dejana Čolić, g. Neđo Lazarević, g. Rajko Komljenović i gđa Jevrosima Komljenović („aplikanti”), dana 4. i 5. 12. 2012. godine.

2. Aplikante je zastupala gđa R. Plavšić, advokat iz Banjaluke. Vladu Bosne i Hercegovine („Vlada”) zastupala je njena zastupnica, gđa M. Mijić.

3. Ovaj predmet, kao i predmet *Čolić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 1218/07 i dr., od 10.11.2009. godine, odnosi se na neizvršavanje pravosnažnih i izvršnih domaćih presuda kojima je aplikantima dosuđena ratna šteta.

4. Dana 2.09.2013. godine te aplikacije su dostavljene Vladi.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

5. Na osnovu šest presuda Osnovnog suda u Banjaluci od 17.02.2000, 25.10.2000, 12.12.2008, 8.07.2003, 11.02.2003, odnosno 31.08.1999, koje su postale pravosnažne 15.05.2001, 18.03.2004, 12.01.2009, 30.06.2005. odnosno 4.12.2000. godine, Republici Srpskoj (jednom od entiteta Bosne i Hercegovine) naređeno je da u roku od 15 dana plati sljedeće iznose na ime nematerijalne štete, zajedno sa zateznom kamatom po zakonskoj stopi:

- (i) 21.000 KM na ime nematerijalne štete, 2.300 KM na ime materijalne štete i 2.350 KM na ime troškova postupka, porodici Đurić;
- (ii) 31.000 KM na ime nematerijalne štete, 2.500 KM na ime materijalne štete i 3.570 KM na ime troškova postupka, porodici Bošnjak;
- (iii) 28.000 KM na ime nematerijalne štete, 2.500 KM na ime materijalne štete i 4.470,60 KM na ime troškova postupka porodici Bojanić i gđi Banjac;
- (iv) 40.000 KM na ime nematerijalne štete i 2.835 KM na ime troškova postupka porodici Čolić;
- (v) 19.000 KM na ime nematerijalne štete i 600 KM na ime troškova postupka g. Lazareviću;
- (vi) 14.000 KM na ime nematerijalne štete, 2.500 KM na ime materijalne štete i 1.810 KM na ime troškova postupka porodici Komljenović.

6. Osnovni su je donio rješenja o izvršenju dana 24.08.2001, 16.08.2004, 4.04.2011, 8.08.2007, 27.04.2009. odnosno 28.03.2001. godine

7. Aplikanti su se žalili Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine („Ustavni sud”) zbog neizvršavanja presuda.

8. Dana 16.01.2013. godine Ustavni sud je utvrdio povredu člana 6. Konvencije i člana 1. Protokola br. 1 u predmetima porodice Đurić, g. Lazarevića, porodice Bojanić i gđe Banjac. U skladu sa svojom utvrđenom praksom u predmetima ove vrste, taj sud je odbio zahtjeve aplikanata za naknadu, smatrajući da utvrđivanje povrede samo po sebi predstavlja dovoljnu pravičnu naknadu.

9. Predmeti porodica Čolić, Komljenović i Bošnjak još uvijek su pred Ustavnim sudom.

10. Dana 10.04.2008, 12.11.2010, 13.12.2010, odnosno 18.07.2008. godine, porodicama Đurić, Bošnjak, Čolić, g. Lazareviću, te porodici Komljenović, isplaćeni su troškovi postupka i zatezna kamata.

11. Prema novom planu izmirenja (vidi tačku 16. dalje u tekstu) predviđeno je da će se predmet porodice Đurić izvršiti 2014. godine; predmet porodice Bošnjak, 2019. godine; predmet porodice Bojanić i gđe

Banjac, 2030. godine; predmet porodice Čolić, 2024. godine; predmet g. Lazarevića, 2026. godine; te predmet porodice Komljenović, 2017. godine.

II. RELEVANTNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

12. Imajući u vidu brojne parnične postupke pokrenute u skladu sa općim propisima za naknadu štete, Republika Srpska je 29. novembra 2005. godine izradila generalni plan za naknadu ratne štete i obustavila neriješene parnične postupke u skladu sa *Zakonom o ostvarivanju prava na naknadu materijalne i nematerijalne štete nastale u periodu ratnih dejstava od 20. maja 1992. do 19. juna 1996. godine*, Službeni glasnik Republike Srpske (Sl. glasnik RS) br. 103/05, 1/09 i 49/09). Bilo je predviđeno je da će se naknada određena prema ovom planu isplaćivati u obveznicama vlade koje bi se amortizirale u deset godišnjih rata.

13. Do 29.11.2005. godine, oko 9000 presuda je postalo konačno. Republici Srpskoj je naređeno da plati ukupno oko 140.000.000 KM, plus zatezne kamate. Izvršenje ovih presuda je obustavljeno 28.05.2002. godine, u skladu sa *Zakonom o odlaganju od izvršenja iz 2002. i 2003 godine (Zakon o odlaganju od izvršenja sudskih odluka na teret sredstava budžeta Republike Srpske po osnovu isplate naknade materijalne i nematerijalne štete nastale uslijed ratnih dejstava i po osnovu isplate stare devizne štednje*, Sl. glasnik RS br. 25/02, odnosno 51/03) i *Zakonom o unutrašnjem dugu iz 2004. godine (Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga Republike Srpske*, Sl. glasnik RS br. 63/04, 47/06, 68/07, 17/08, 64/08 i 34/09).

14. U skladu s planom izmirenja predviđenim *Zakonom o unutrašnjem dugu iz 2004. godine*, glavni dug i pripadajuće zatezne kamate trebale su se isplatiti u deset godišnjih rata, u periodu između 2014. i 2023. godine (*Odluka o emisiji obveznica Republike Srpske za izmirenje obaveza po osnovu materijalne i nematerijalne štete nastale u periodu ratnih dejstava od 20. maja 1992. do 19. juna 1996. godine*, Sl. glasnik RS br. 62/08). Na obveznice se obračunavala kamata po godišnjoj stopi od 1,5% i one su se mogle prodati na berzi.

15. Nakon presude u predmetu *Čolić i drugi* koja je citirana gore u tekstu, dana 13.01.2012. godine stupio je na snagu *Zakon o unutrašnjem dugu iz 2012. godine*, čime je stavljen van snage *Zakon o unutrašnjem dugu iz 2004. godine (Zakon o unutrašnjem dugu Republike Srpske*, Sl. glasnik RS br. 1/12, 28/13 i 59/13). U pogledu isplate ratne štete, on predviđa izvršenje presuda u gotovini i u obveznicama vlade, ukoliko povjerioci to prihvataju. Rok dospjeća obveznica sada iznosi 13 godina. One se mogu prodati na berzi, koristiti za plaćanje direktnih poreza dospjelih do 31.12.2007. godine, te za plaćanje do 60% otkupne cijene stanova, poslovnih zgrada, garaža i poslovnih prostora u državnom vlasništvu, kao i

za plaćanje naknade za određena administrativna rješenja (*odobrenje legalizacije objekta*).

16. U decembru 2010. godine usvojen je Akcioni plan (*Odluka o usvajanju Akcionog plana za utvrđivanje ukupnih obaveza po osnovu materijalne i nematerijalne štete nastale u periodu ratnih dejstava od 20. maja 1992. do 19. juna 1996. godine*, Sl. glasnik RS, br. 136/10) kako bi se implementirale generalne mjere koje nalaže presuda *Čolić i drugi*. Dana 9.10.2012. godine, nakon što je utvrđen tačan broj neizvršenih presuda i ukupni dug (10.257 presuda, odnosno 149.285.957,37 konvertibilnih maraka (KM)¹), Republika Srpska je donijela novi plan izmirenja za isplatu ratne štete. On je predviđao izvršenje pravosnažnih presuda kojima se naređuje isplata ratne štete u gotovini, u roku od 13 godina počevši od 2013. godine, prema redoslijedu kojim su one zaprimljene u Ministarstvu finansija Republike Srpske, pod uslovom da su povjerioci dostavili svu potrebnu dokumentaciju. Također, Republika Srpska se obavezala da će isplatiti po 50 eura (EUR; pretvoreno u konvertibilne marke po kursu na dan isplate) na ime nematerijalne štete. Predviđeno je da će se ovaj iznos prvo isplatiti u odnosu na pravosnažne presude koje su već izvršene putem emisije obveznica vlade. Nematerijalna šteta u pogledu drugih presuda bila bi isplaćena iste godine u kojoj bi, u skladu sa planom izmirenja, određena presuda bila izvršena.

17. U julu 2013. godine, rok za izvršenje produžen je na period od 20 godina počevši od 2013. (*Plan isplate obaveza po osnovu materijalne i nematerijalne štete nastale u periodu ratnih dejstava od 20. maja 1992. do 19. juna 1996. godine koje se izmiruju u gotovini*).

18. Nadalje, nakon presude u predmetu *Čolić i drugi*, Zakon o naknadi ratne štete iz 2005. godine izmijenjen je tako da se svi parnični postupci koji su ranije bili obustavljeni mogu nastaviti pred nadležnim sudovima (vidi tačku 12. gore u tekstu; *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o ostvarivanju prava na naknadu materijalne i nematerijalne štete nastale u periodu ratnih dejstava od 20. maja 1992. do 19. juna 1996. godine*, Sl. glasnik RS br. 118/09). Pred domaćim sudovima ima oko 3.030 takvih neriješenih predmeta.

PROPISI

19. Aplikanti su se žalili na neizvršenje konačnih domaćih presuda navedenih u tački 5. u tekstu gore. Pri tome su se pozvali na član 6. Konvencije i član 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

¹ Konvertibilna marka koristi isti fiksni kurs prema euru koji ima i njemačka marka, odnosno: EUR 1 = BAM 1,95583

Član 6. u relevantnom dijelu glasi:

„Prilikom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ... svako ima pravo na pravičan i javni postupak u razumnom roku, pred neovisnim i nepristrasnim sudom uspostavljenim na osnovu zakona.”

Član 1. Protokola br.1 uz Konvenciju propisuje sljedeće:

„Svaka fizička i pravna osoba ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen njegove imovine osim kada je to u javnom interesu i u skladu s uvjetima propisanim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnim kako bi regulirala korištenje imovine u skladu s općim interesom ili kako bi osigurala plaćanje poreza ili drugih doprinosa ili kazni.”

I. SPAJANJE APLIKACIJA

20. S obzirom na njihov zajedničku činjeničnu i pravnu pozadinu, Sud je odlučio spojiti ovih šest aplikacija u skladu s pravilom 42. stav 1. Pravila Suda.

II. NAVODNA POVREDA ČLANA 6. KONVENCIJE I ČLANA 1. PROTOKOLA br.1 UZ KONVENCIJU**A. Dopuštenost**

21. Sud konstatira da aplikacije nisu očigledno neosnovane u smislu člana 35. stav 3. (a) Konvencije, niti nedopuštene po bilo kojem drugom osnovu. Prema tome, one se moraju proglasiti dopuštenima.

B. Meritum*1. Podnesci stranaka***(a) Aplikanti**

22. Aplikanti su u suštini tvrdili da načelo vladavine prava, na čije se poštovanje Bosna i Hercegovina obavezala kada je ratificirala Konvenciju, zahtijeva da se svaka presuda izvrši bez odgađanja.

(b) Vlada

23. Vlada je tvrdila da je, imajući u vidu broj domaćih presuda koje se odnose na naknadu ratne štete, te obim javnog duga Republike Srpske, plan izvršenja predviđen planom izmirenja adekvatan i opravdan. U decembru 2013. godine ukupni dug iznosio je 166.518.564,87 KM, dok je broj neizvršenih presuda bio 4.089. Pred domaćim sudovima bilo je oko 3.030 neriješenih predmeta.

Vlada je dalje navela da je nakon presude u predmetu *Ignjatić i drugi protiv Bosne i Hercegovine* (br. 6179/08 i dr., 15.01.2013; vidi stav 28. dalje u tekstu), došlo do povećanja broja neizvršenih presuda. Iz tog razloga je u julu 2013. godine produžen rok za izvršenje na 20 godina. Nadalje, s obzirom na to da je Zakon o unutrašnjem dugu iz 2012. godine predviđao dvije opcije za izvršenje, u gotovini i u obveznicama vlade, plan izvršenja bio bi periodično revidiran jer je postojala mogućnost da se neki povjerioci odluče za izvršenje putem obveznica vlade.

2. Ocjena suda

(a) Pozadina predmetnog slučaja

24. Dana 10.11.2009. godine Sud je donio vodeću presudu koja se odnosi na neizvršavanje konačnih presuda domaćih sudova kojima se dosuđuje naknada ratne štete (vidi presudu *Čolić i drugi*, citirana gore). Sud je smatrao da obim javnog duga ne može opravdati zakonsku obustavu izvršenja za cijelu kategoriju pravosnažnih presuda i utvrdio da je došlo do povrede člana 6. i člana 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju zbog prekomjernog kašnjenja izvršenja.

Relevantni dio presude *Čolić i drugi* glasi (vidi tačku 15):

„Predmetni slučaj je sličan - iako ne identičan - predmetu *Jeličić protiv Bosne i Hercegovine*, br. 41183/02, ECHR 2006-XII, u kojem je Sud utvrdio povredu člana 6. i člana 1. Protokola br. 1. On se odnosi, kao i u slučaju *Jeličić*, na zakonsko odgađanje izvršenja cijele jedne kategorije konačnih presuda zbog obima javnog duga koji proizlazi iz ovih presuda. Iako su aplikanti od Suda tražili da u njihovom slučaju koristi jurisprudenciju iz predmeta *Jeličić*, Vlada je tražila da se napravi razlika između ova dva slučaja, i to na osnovu slijedećeg:

Prvo, Vlada je tvrdila da postoji znatno više domaćih presuda kojima se nalaže plaćanje naknade za ratnu štetu (razmatrane u predmetnom slučaju), nego onih kojima se nalaže isplata „stare“ devizne štednje (razmatrane u *Jeličić*). Sud, međutim, zapaža da je obim javnog duga, koji naizgled proizlazi iz ove dvije kategorije presuda, sličan (vidjeti *Pejaković i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 337/04 et al., stavovi 26-27, od 18. decembra 2007.)

Drugo, Vlada je predočila da mnogo lica potpada pod generalni plan za naknadu ratne štete, opisan u tački 10. gore u tekstu, i da bi bilo neprihvatljivo da se oni tretiraju drukčije od onih lica koja su pribavila konačne presude u svoju korist. Sud se ne slaže s tim. Iako je situacija takva da, jedan značajan broj tužbenih zahtjeva koji se odnose na ratnu štetu, a koji još uvijek nisu okončani, može dovesti do potrebe da se oni zamijene jednim generalnim planom za naknadu štete (vidjeti, analogno, *Poznanski i drugi protiv Njemačke* (dec), br. 25101/05 od 3. jula 2007.), ovo nikako ne utiče na obavezu tužene države da izvrši presude koje su postale konačne prije izrade takvog plana.

Prema tome, Sud ne vidi razloga za odstupanje od jurisprudencije *Jeličić*. Pošto konačne presude koje su razmatrane u predmetnom slučaju nisu još uvijek u potpunosti izvršene, a ovakva situacija traje već više od četiri godine, postoji povreda člana 6. Konvencije i člana 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju.”

Imajući u vidu broj sličnih predmeta, Sud je u skladu sa članom 46. Konvencije pozvao odgovornu državu da riješi problem koji je doveo do utvrđivanja povrede, na način da implementira odgovarajuće opće, odnosno individualne mjere (ibid., tačka 17). Kada je riječ o članu 41. Konvencije, Sud je naredio potpuno izvršenje domaćih presuda o kojima je riječ u pogledu materijalne štete, i dosudio 1.500 eura po aplikaciji na ime nematerijalne štete.

25. U narednoj presudi, *Runić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 28735/06 i dr., od 15.11.2011. godine, u kojoj su aplikanti prihvatili izvršenje putem obveznica vlade umjesto gotovine, Sud je smatrao da su domaće presude kojima je dosuđena isplata naknade za ratnu štetu u potpunosti izvršene emisijom obveznica (ibid., tačka 15). Međutim, Sud je utvrdio povredu člana 6. i člana 1. Protokola br. 1 zbog produženog perioda neizvršavanja.

26. U još jednoj presudi, *Ignjatić i drugi protiv Bosne i Hercegovine* (br. 6179/08 i dr., od 15.01.2013), Sud je smatrao da bez pristanka povjerilaca sudovi nisu mogli narediti izvršenje pravosnažnih presuda kojima je dosuđena ratna šteta emisijom obveznica. Sud je našao da je to suprotno članu 6. i članu 1. Protokola br. 1 (ibid., tačka 17).

27. Nakon donošenja navedenih presuda, oko 300 sličnih aplikacija riješeno je prijateljskim poravnanjem na način da se Vlada obavezala da će platiti 1.000 eura po aplikaciji na ime nematerijalne štete i troškova postupka u roku od tri mjeseca, te da će u gotovini izvršiti domaće presude o kojima je riječ u roku od devet mjeseci, odnosno, od juna 2013. godine, u periodu od dvadeset i sedam mjeseci (u četiri rate) od donošenja odluke Suda. U nekim slučajevima Vlada je unilateralno ponudila naknadu pod istim uslovima, osim što je iznos naknade na ime nematerijalne štete i troškova postupka smanjen na 900 eura.

28. U decembru 2010. godine Republika Srpska je donijela Akcioni plan izvršavajući opće mjere koje je nalagala presuda *Čolić i drugi*. Nakon što je utvrđen tačan broj neizvršenih presuda i ukupni dug, u oktobru 2012. godine pripremljen je plan izmirenja. On je predviđao izvršenje pravosnažnih presuda kojima se nalaže isplata ratne štete gotovinom u roku od 13 godina počevši od 2013. godine, redosljedom kojim su one zaprimljene u Ministarstvu finansija Republike Srpske, pod uslovom da su povjerioci dostavili svu potrebnu dokumentaciju. Nadalje, Republika Srpska se obavezala da će platiti 50 eura na ime nematerijalne štete. Bilo je predviđeno da će se ovaj iznos prvo isplatiti u odnosu na pravosnažne presude koje su već bile izvršene emisijom obveznica vlade. Nematerijalna šteta u pogledu drugih presuda bila bi isplaćena iste godine u kojoj bi određena presuda bila izvršena prema planu izmirenja. U julu 2013. godine, rok za izvršenje produžen je na period od 20 godina, počevši od 2013. godine (vidi tačku 17. u tekstu gore).

(b) Predmetni slučaj

29. U predmetnom slučaju Sud će ispitati adekvatnost plana izmirenja Republike Srpske za izvršenje pravosnažnih domaćih presuda kojima je dosuđena ratna šteta.

30. Kada je riječ o roku izmirenja, Sud je mišljenja da, iako izvršenje pravosnažnih presuda po vremenskim fazama može biti prihvatljivo u izuzetnim okolnostima (vidi *Immobiliare Saffi protiv Italije* [GC], br. 22774/93, tačka 74, ESLJP 1999-V), predloženi period od 20 godina je suviše dug imajući u vidu znatno kašnjenje do kojeg je već došlo. Sud je svjestan značajanog iznosa javnog duga Republike Srpske, kao i broja neizvršenih presuda i broja neriješenih predmeta pred domaćim sudovima. Sud međutim ponavlja da državni organ ne može isticati nedostatak sredstava kao opravdanje za nenamirenje duga utvrđenog sudskom presudom (vidi *Burdov protiv Rusije*, br. 59498/00, tačka 35, ESLJP 2002-III; *Teteriny protiv Rusije*, br. 11931/03, tačka 41, 30.06.2005; i *Jeličić protiv Bosne i Hercegovine*, br. 41183/02, tačke 39 i 42, ESLJP 2006-XII).

Nadalje, upravo je pravni sistem Republike Srpske omogućio nastanak tako velikog boja presuda kojima je dosuđena ratna šteta: parnični postupci za ratnu štetu pokrenuti su prema općim propisima za naknadu štete (vidi tačku 12. gore u tekstu). Do kraja 2005. godine kada je usvojen zakon o naknadi ratne štete iz 2005. godine, postalo je pravosnažno oko 9.000 presuda (vidi tačku 13. gore u tekstu). Iako je Konvenciji u cjelini svojstveno nastojanje da se uspostavi pravična ravnoteža između zahtjeva općeg interesa zajednice i potrebe da se zaštite osnovna prava pojedinca, postupak odgovorne države da za još 20 godina odgodi izvršenje ovih presuda ima za posljedicu nametanje individualnog i prekomjernog opterećenja za povjerioce o kojima je riječ (vidi, među ostalim izvorima, *Sporrong i Lönnroth protiv Švedske*, 23.09.1982, Serija A br. 52, tačka 73). Neki od aplikanata u ovom predmetu su dobili pravosnažne presude u svoju korist još prije trinaest godina (vidi tačku 6. gore u tekstu) koje nisu izvršene do dana današnjeg. Ima još mnogo onih koji su u sličnim situacijama. Treba napomenuti da se pred ovim Sudom nalazi još oko 400 sličnih predmeta.

31. Nadalje, Sud prihvata da plaćanje naknade za nematerijalnu štetu, kako to predviđa plan izmirenja, predstavlja namjeru tužene države da postupi u skladu sa svojim obavezama iz Konvencije i Sud želi pohvaliti takav gest, a posebno plan izmirenja iz oktobra 2012. godine. Međutim, imajući u vidu gore navedena razmatranja, Sud mora zaključiti da plan izmirenja Republike Srpske, u formi u kojoj je produžen 2013. godine, nije u skladu sa članom 6. i članom 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

32. Prema tome, Sud smatra da je u predmetnom slučaju došlo do povrede člana 6 i člana 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju zbog produženog

neizvršavanja konačnih i izvršnih domaćih presuda donesenih u korist aplikanata.

III. PRIMJENA ČLANA 41. KONVENCIJE

33. Član 41. Konvencije glasi:

„Ukoliko Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije ili njenih Protokola, te ukoliko zakonodavstvo visoke strane ugovornice o kojoj je riječ omogućuje samo djelomično obeštećenje, Sud će, po potrebi, odrediti pravičnu naknadu oštećenoj strani.”

A. Odšteta

34. Aplikanti zahtijevaju isplatu neizmirenog duga utvrđenog sudskim presudama na ime materijalne štete i 5.000 eura po aplikaciji na ime nematerijalne štete.

35. Vlada smatra da su ti zahtjevi neosnovani.

36. Sud ponavlja da je najprimjereniji oblik pravne zaštite u predmetima neizvršavanja presuda da se zaista osigura potpuno izvršenje domaćih presuda o kojima je riječ (vidi *Jeličić*, citirana gore, tačka 53. i *Pejaković i drugi*, citirana gore, tačka 31). Ovo načelo se jednako odnosi i na predmetni slučaj.

37. Na ime nematerijalne štete, aplikanti potražuju 5.000 eura po aplikaciji.

38. Vlada smatra da je traženi iznos pretjerano visok.

39. Sud smatra da su aplikanti pretrpjeli određenu nematerijalnu štetu koja proizlazi iz povreda Konvencije utvrđenih u predmetnom slučaju. Vršeći pravičnu procjenu kako to zahtijeva član 41. Konvencije, on je dosudio 1.000 eura po aplikaciji po ovom osnovu.

B. Troškovi i izdaci

40. Aplikanti zahtijevaju sljedeće iznose na ime troškova i izdataka koje su imali u postupcima pred domaćim sudovima i pred ovim Sudom: porodica Đurić, 4.095 KM; porodica Bošnjak, 4.680 KM; porodica Bojanić i gđa Banjac, 4.095 KM; porodica Čolić, 4.680 KM; G. Lazarević, 2.340 KM; i porodica Komljenović, 3.510 KM.

41. Vlada smatra da su traženi iznosi pretjerano visoki.

42. Prema praksi Suda, aplikant ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo ukoliko se pokaže da su oni stvarno nastali i da su bili neophodni, te da su razumni u pogledu iznosa (vidi, na primjer, *Iatridis protiv Grčke* (pravična naknada) [GC], br. 31107/96, tačka 54, ESLJP 2000-XI). Sud primjećuje da je zastupnica aplikanata podnijela početne aplikacije, te na zahtjev Suda, pisana izjašnjenja na jednom od službenih

jezika Bosne i Hercegovine. S obzirom na činjenicu da se ovaj predmet odnosi na šest aplikacija koje postavljaju isto pitanje i da su aplikanti imali istog zastupnika, Sud po ovom osnovu dosuđuje 450 eura po aplikaciji, kao i svaki porez koji može biti zaračunat na taj iznos.

C. Zatezna kamata

43. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata zasniva na najnižoj kreditnoj stopi Evropske centralne banke, uvećanoj za tri postotna boda.

IV. PRIMJENA ČLANA 46. KONVENCIJE

44. Sud smatra da je u ovom predmetu primjereno razmotriti primjenu člana 46. Konvencije koji u relevantnom dijelu glasi:

„1. Visoke strane ugovornice preuzimaju obavezu da postupaju u skladu sa konačnom presudom Suda u svakom predmetu u kojem su stranke.

2. Konačna odluka Suda se dostavlja Komitetu ministara koji nadgleda njeno izvršenje...“

45. Sud podsjeća da član 46. Konvencije, kada se tumači u svjetlu člana 1, propisuje pravnu obavezu odgovorne države da pod nadzorom Komiteta ministara implementira odgovarajuće generalne i/ili individualne mjere kako bi osigurala ostvarivanje aplikantovog prava čiju povredu je Sud našao. Te mjere se također moraju poduzeti i u odnosu na druge osobe koje se nalaze u istom položaju kao i aplikant, posebno rješavanjem problema koji su doveli do takvog nalaza Suda (vidi *Scozzari i Giunta protiv Italije* [GC], br. 39221/98 i 41963/98, tačka 249, ESLJP 2000 VIII; *Karanović protiv Bosne i Hercegovine*, br. 39462/03, tačka 28, 20.11. 2007; *Čolić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 1218/07 i dr., tačka 17, 10.11.2009; *Burdov protiv Rusije (br.2)*, br. 33509/04, tačka 125, ESLJP 2009-...; i *Greens i M.T. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 60041/08 i 60054/08, tačka 106, ESLJP 2010 (izvaci)).

46. U ovom predmetu Sud je našao da plan izmirenja za izvršenje domaćih presuda kojima se nalaže isplata ratne štete nije u skladu sa članom 6. i članom 1. Protokola br. 1. Ova povreda pogađa mnogo ljudi (vidi tačke 16. i 18. gore u tekstu). Iako, u načelu, nije na Sudu da određuje koje bi mjere za otklanjanje povrede bile adekvatne kako bi odgovorna država ispunila svoje obaveze iz člana 46. Konvencije, Sud smatra da bi, s obzirom na prirodu povrede utvrđene u ovom predmetu, bilo primjereno pružiti neke smjernice odgovornoj Vladi u pogledu onoga što je potrebno za ispravno izvršenje ove presude.

47. Sud, dakle, smatra da bi odgovorna država trebala izmijeniti plan izmirenja u razumnom vremenskom roku, a najbolje u roku od godinu dana od dana kada ova presuda postane konačna. S obzirom na duži period

kašnjenja do kojega je već došlo, Sud smatra da treba uvesti primjereniji vremenski interval za izvršenje. U tom pogledu, Sud smatra da je vremenski interval koji je predložen prvobitnim planom izmirenja, u oktobru 2012. godine (vidi tačku 28. gore u tekstu), bio daleko razumniji u vrijeme kada je donesen. U svakom slučaju, Sud smatra da se presude u predmetima u kojima je već došlo do kašnjenja izvršenja u trajanju od više od deset godina moraju izvršiti bez daljeg odgađanja. Konačno, u istom vremenskom roku odgovorna država se također treba obavezati da će isplatiti zateznu kamatu po zakonskoj stopi u slučaju kašnjenja u izvršenju presuda prema planu izmirenja kako bude izmijenjen nakon ove presude.

IZ NAVEDENIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *Odlučuje* spojiti ove aplikacije;
2. *Proglašava* aplikacije dopuštenima;
3. *Presuđuje* da je došlo do povrede člana 6. Konvencije;
4. *Presuđuje* da je došlo do povrede člana 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju;

5. *Presuđuje*

(a) da odgovorna država mora osigurati izvršenje domaćih presuda koje su predmet razmatranja u ovom slučaju u roku od tri mjeseca od dana kada presuda postane konačna prema članu 44. stav 2. Konvencije, te također, u istom roku isplatiti aplikantima sljedeći iznos pretvoren u domaću valutu po tečaju na dan izmirenja:

(i) 1.000 EUR (hiljadu eura) po aplikaciji, kao i svaki porez koji može biti zaračuat, na ime nematerijalne štete; i

(ii) 450 EUR (četiri stotine i pedeset eura) po aplikaciji, kao i svaki porez koji može biti zaračuat aplikantima, na ime troškova i izdataka;

(b) da će se od isteka navedena tri mjeseca do izmirenja plaćati obična kamata na gore navedeni iznos po stopi jednakoj najnižoj kreditnoj stopi Evropske centralne banke u periodu neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;

6. *Odbija* preostali dio zahtjeva aplikanata za pravičnu naknadu.

Sačinjeno na engleskom jeziku i dostavljeno u pisanom obliku dana 20.01.2015. godine, u skladu s pravilom 77. stavovi 2. i 3. Pravila Suda.

Françoise Elens-Passos
registrar

Ineta Ziemele
predsjednica